

Peter Robinson

Zondeval

A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

Het was het opwindendste, gelukzaligste gevoel ter wereld. Zijn bovenbenen deden pijn, zijn kuiten klopten en zijn adem kwam met korte, felle stoten, maar hij had het gehaald. Neil Fellowes, een onbeduidende kantoorbediende uit Pontefract, stond boven op de top van Swainshead Fell.

Deze prestatie was natuurlijk niet te vergelijken met die van sir Edmund Hillary; de heuvel was tenslotte maar 550 meter hoog. Neil was echter de jongste niet meer en zijn collega's bij Baxwell's Machine Tools hadden aardig de draak met hem gestoken toen hij hun vertelde dat hij in zijn vakantie in de heuvels van de Dales in Yorkshire ging wandelen.

'Heuvels?' had Dick Blatchley, een van de grootste pestkoppen van de postkamer, treiterend gezegd. 'Drie stappen en je staat al boven, Neil.' Ze hadden allemaal gelachen.

Nu hij hier echter in de ijle lucht stond, en zijn hart in zijn borstkas pompte als de met stoom aangedreven zuigermotoren in de fabriek, was hij degene die het laatst lachte. Hij duwde zijn metalen brilletje over de brug van zijn neus terug omhoog en veegde het zweet af waardoor het naar beneden was gegleden. Daarna verschikte hij de banden van zijn rugzak die in zijn schouders sneden een beetje.

Hij was al meer dan een uur aan het klimmen: niets echt gevaarlijks, geen steile hoogten, niets waarvoor speciaal klingereedschap nodig was. Een bergwandeling maken was iets wat iedereen kon doen: eenvoudig, zwaar werk. Het was een ideale dag om te wandelen. De zon scheen af en toe tussen de stevige, witte wolken door en een koele bries zorgde ervoor dat de temperatuur laag bleef. Prachtig weer voor het eind van mei.

Hij bleef even tussen het hoge gras en de heide staan met slechts enkele schapen als gezelschap, die hem echter onmiddellijk de rug toekeerden en een eindje bij hem vandaan holden, totdat ze zich op veilige afstand bevonden. Hij voelde zich heer en meester over de omgeving, en ging op een verweerde kalkstenen kei zitten om van het gevoel te genieten.

Helemaal onder aan de heuvel kon hij nog net het noordelijkste puntje van het dorpje Swainshead zien, waar hij vandaan was gekomen. Hij ontdekte al snel de witgekalkte gevel van de White Rose, aan de andere kant van de

beek, en ook het met korstmos bedekte dak van flagstones van het Greenock Guest House, waar hij na de wandeltocht van de vorige dag door Wharfedale een heerlijke nacht had doorgebracht. Voordat hij die ochtend weer was vertrokken, had hij er ook een ontbijt genoten van worstjes, spek, bloedworst, in vet gebakken brood, gebakken champignons, tomaat, twee gebakken eieren, thee, geroosterd brood en marmelade.

Hij stond op om het uitzicht te bewonderen en keek eerst naar het westen, waar de heuvels afliepen en als bevroren golven naar de zee voerden. In het noordwesten strekten de oude heuvels met de ronde toppen van het Lake District zich uit. Neil beeldde zich in dat hij de Striding Edge bij Helvellyn zag liggen en de weerkaatsing van de zon op het water van Windermere of Ullswater. Vervolgens liet hij zijn blik naar het zuiden glijden, waar het landschap zich verhardde tot het Penninisch Gebergte, de ‘ruggengraat’ van Engeland. Het gesteente was er donkerder, met hier en daar een strook zandsteen dat de plaats innam van de glinsterende witte kalksteen. Een woest, grimmig heidelandschap strekte zich mijlenver uit, helemaal tot aan Derbyshire. In het zuidoosten bevond zich, onder in het dal en uit het zicht, Swainsdale zelf.

Verbaasd staarde Neil naar de kleine, beboste vallei die aan de voet van de oostelijke helling lag, recht onder de plek waar hij nu stond. Volgens de reisgidsen was er niets interessants te zien langs deze route; een van de redenen waarom hij deze had uitgekozen was juist omdat de kans dat iemand zijn rust zou verstoren heel klein was. Neil vermoedde dat de meeste mensen liever grote, in een cirkel staande stenen, oude loodmijnen en historische gebouwen bekeken.

Behalve de locatie en de geïsoleerde ligging bezat het dal ook een ongebruikelijk bladerdak. Het moest haast wel een speling van het licht zijn, dacht Neil bij zichzelf, want in tegenstelling tot de bomen in de rest van het bos, die er allemaal jong en lichtgroen bij stonden, waren de essen, elzen en platanen onder hem allemaal in roestbruine, oranje en aardebruine tinten gehuld. Het was net een vallei uit Tolkiens *In de ban van de ring*.

Hij zou een kilometer of drie moeten omlopen plus nog een stuk klimmen om weer boven te komen, maar de hellingen waren zo te zien niet al te steil en Neil had het idee dat hij langs de beschaduwde oevers van de beek wel eens interessante wilde bloemen zou kunnen zien. Hij hing zijn rugzak om en begon aan de tocht naar de betoverde vallei.

Al snel maakten de hobbelige pollen onder zijn voeten plaats voor verend gras. Toen Neil eenmaal in het bos liep, leken de bladeren veel groener om-

dat het zonlicht er hier en daar doorheen scheen. De geur van wilde knoflook kroop in zijn neusgaten en hij voelde dat hij een beetje licht in het hoofd werd. Boshyacinten wiegden zachtjes in de bries.

Nog voordat hij de beek tussen de bomen door zag liggen, kon hij hem al horen, een licht, borrelend geluid, vrolijk en zorgeloos. Ook van dichtbij had de vallei duidelijk iets magisch. Het was er weelderiger begroeid dan in het gebied eromheen, met een overvloed aan varens en struiken, alsof, zo schoot het door Neil heen, God er een speciale zegen over had uitgesproken. Hij liet zijn rugzak van zijn schouders glijden en legde hem op het gras aan de waterkant. Hij zette zijn bril af en vond het een goed plekje om uit te rusten en misschien wat koffie te drinken uit zijn thermosfles voordat hij verderging. Hij legde zijn hoofd op de rugzak en deed zijn ogen dicht. Hij gaf zich helemaal over aan de bedwelmende geur van de knoflook, het geruis van de beek, de koele vingers van de wind die door de wilde rozen en kamperfoelie ritselden, en het gezang van de veldleeuweriken die in de richting van de zon vlogen en dan al zingend als veertjes weer naar beneden zweefden.

Verfrist – ja, zelfs met het gevoel alsof hij herboren was – wreef Neil in zijn ogen en zette zijn bril weer op. Hij keek om zich heen en zijn blik viel op een wilde bloem in de begroeiing aan de overkant van het water. Vanaf de plek waar hij zat leek deze zo'n dertig centimeter hoog, met roodbruine kelkbladen en lichtgele bloemblaadjes. Hij vermoedde dat het wellicht een zeldzaam vrouwschoentje uit de familie der orchideeën was en wilde daarom de beek oversteken om de plant van dichtbij te bekijken. De beek was niet zo heel breed en bezaaid met stenen die precies zó lagen dat hij eroverheen kon lopen.

Toen hij dichterbij de bloem kwam, werd hij zich bewust van een andere geur, veel scherper en weëiger dan die van knoflook of leem. De geur verstopte zijn neus en bleef in zijn luchtwegen hangen. Hij vroeg zich af wat het kon zijn en tuurde om zich heen, maar hij zag niets bijzonders. Vlak bij de bloem, die inderdaad een vrouwschoentje bleek te zijn, lagen een paar takken in de weg die uit een boom waren gevallen. Hij maakte aanstalten om ze opzij te trekken, zodat hij de bloem beter kon zien.

Hij kwam echter niet ver. Daar, onder de provisorische beschutting, lag de oorzaak van de vreemde geur: een stoffelijk overschot. Voordat Neil zich omdraaide om in de struiken over te geven, vielen hem twee dingen op: het lijk had geen gezicht en het was net of het bewoog, het vlees golfde letterlijk op en neer.

Neil liet zijn rugzak liggen waar hij lag, bleef alleen even bij de beek staan om zijn gezicht te wassen en zijn mond te spoelen, en rende vervolgens zo snel hij kon naar Swainshead.

Walgelijk, dacht Katie Greenock bij zichzelf, terwijl ze met een vies gezicht de prullenbak in kamer 3 leegde. Je zou toch denken dat mensen het gênant zouden vinden om zulke dingen te laten rondslingeren, zodat iedereen ze kon zien. Godzijdank waren ze die ochtend vertrokken. Hun gedrag had vanaf het begin al iets onfatsoenlijks gehad: dat voortdurende gezoen en geknuffel aan de ontbijttafel, het late tijdstip waarop ze elke ochtend op pad gingen en het vroege waarop ze altijd weer naar hun kamer terugkeerden. Ze was ervan overtuigd dat ze niet eens getrouwd waren.

Met een diepe zucht streek Katie een pluk asblond haar naar achteren en gooide ze de prullenbak leeg in de zwarte plastic zak die ze tijdens het schoonmaken altijd bij zich had. Ze was nu al moe. Haar dag begon om zes uur en haar ochtenden waren geen rustige, lome plattelandsochtenden vol vogelgezang en heldere dauw, maar bestonden uit heel hard werken.

Eerst moest ze het ontbijt klaarmaken, waarbij ze alles zo moest plannen dat het spek klaar was voordat de eieren koud konden worden en dat er verse thee klaarstond voor de gasten wanneer deze naar beneden kwamen. Sap en cornflakes had ze eerder al klaargezet – hoewel niet te vroeg, want de melk moest wel koud zijn – die konden ze zelf pakken. Het geroosterde brood mocht gerust steenkoud zijn – koude toast hoorde blijkbaar bij een traditioneel Engelse ontbijt – maar Katie was er trots op wanneer ze erin slaagde het op tijd en warm te serveren. Een bedankje had dit trouwens nog nooit opgeleverd.

Vervolgens moest ze natuurlijk de warme gerechten opdienen en alle gasten met een glimlach tegemoet treden, ongeacht hun commentaar op de kwaliteit van het eten en alles wat hun lieve kindertjes op de vloer lieten vallen of tegen de muren gooiden. Ook werd haar vaak om raad gevraagd over waar ze die dag naartoe konden, maar daarmee hielp Sam soms een handje en hij onderbrak dan zelfs even zijn gebruikelijke ochtendmonoloog over het nieuws waarop hij hun gasten dagelijks onthaalde, of ze dat nu leuk vonden of niet.

Daarna moest ze de tafels afruimen en de afwas doen. De vaatwasmachine die Sam eindelijk voor haar had gekocht, bespaarde haar heel wat tijd. Zo veel zelfs dat ze intussen snel naar Thetford's supermarkt aan Helmthorpe Road kon om uit de verse producten die 's ochtends werden geleverd een

selectie te maken. Voordat Sam de vaatwasmachine installeerde, deed hij dat altijd, maar nu hield hij meer tijd over voor allerlei zakelijke aangelegenheden die blijkbaar altijd spoed vereisten.

Nadat Katie de avondmaaltijd had gepland en alle ingrediënten had ingeslagen, was het tijd om de bedden te verschonen en de kamers schoon te maken. Het was dan ook niet echt vreemd dat ze tegen het middaguur vrijwel altijd moe was. Als ze geluk had, kon ze in de loop van de middag even wat tijd vrijmaken om in de tuin te werken.

Om het moment waarop ze met de volgende kamer verder moest even uit te stellen liep Katie naar het raam en ze leunde met haar ellebogen op het kozijn. Het was een heerlijke dag in een prachtig deel van de wereld, maar voor haar was het landschap als een enorme val waarin zij vastzat; de heuvels waren rotsen die haar insloten, de uitgestrekte heidevelden woestijnen die ze met geen mogelijkheid kon oversteken. Onlangs had zich een kans op vrijheid voorgedaan, maar voorlopig was er niets wat ze daaraan kon doen. Ze moest geduldig afwachten wat er zou gebeuren.

Ze staarde naar de met gras begroeide oevers aan beide zijden van het riviertje de Swain, naar de kinderen die geduldig met hun zelfgemaakte visnetjes zaten te vissen, een paar toeristen die zaten te picknicken, de oude mannen die zoals altijd op de kleine, stenen brug stonden te kletsen. Ze zag alles, maar de schoonheid ervan drong niet tot haar door.

Vrijwel recht tegenover haar stond de White Rose, gebouwd in 1605, zoals het uithangbord trots verkondigde, waar Sam ongetwijfeld zat te praten met zijn voornamen vrienden. De dwaas, dacht Katie bij zichzelf. Hij denkt dat hij er helemaal bij hoort, maar ze zullen hem nooit echt als een gelijke beschouwen, zelfs niet na al die jaren en na alles wat hij voor hen heeft gedaan. Dat doet dat soort mensen nooit. Ze was ervan overtuigd dat ze hem achter zijn rug uitlachten. Was het hem wel opgevallen hoe Nicholas Collier altijd naar haar keek? Was Sam op de hoogte van de keren dat Nicholas had geprobeerd haar te betasten?

Katie rilde bij de gedachte. Een plotselinge beweging ergens buiten trok haar aandacht en ze zag dat de oude mannen als de Rode Zee uiteenweken en met open mond naar de tengere gedaante staarden die over de brug holde.

Het was de man die een paar uur geleden was vertrokken, besefte Katie, de goedmoedige kantoorbediende uit Castleford of Featherstone of iets dergelijks. Hij had toch gezegd dat hij via de Pennine Way verder zou trekken? Zijn gezicht was net zo wit als de voorgevel van de pub. Toen hij de brug

over was sloeg hij links af en hij legde de laatste meters naar de White Rose rennend af.

Een beklemmend gevoel maakte zich van Katie meester. Wat was er voorgevallen dat hij zo overstuur was? Wat was er mis? Er zou toch niets ergs zijn gebeurd in Swainshead? Niet weer.

‘Tja,’ merkte Sam Greenock op over de verschillende raciale bevolkingsgroepen in Engeland, ‘ze hebben natuurlijk zo hun eigen gewoonten, vermoed ik, maar...’

Toen beende Neil Fellowes door de deur naar binnen en hij zocht wanhopig naar een bekende in de pub.

Zodra hij Sam aan zijn vaste tafel zag zitten met de beide Colliers en John Fletcher liep hij snel naar hen toe en hij schoof een stoel aan.

‘We moeten iets doen,’ zei hij en hij gebaarde buiten adem naar de deur. ‘Er ligt iemand op de heuvel. Dood.’

‘Rustig aan, vriend,’ zei Sam. ‘Kom eerst even op adem en vertel ons dan maar wat er is gebeurd.’ Hij riep naar de barman: ‘Een cognac voor meneer Fellowes, graag, Freddie. Een groot glas.’ Toen hij zag dat Freddie aarzelde, voegde hij eraan toe: ‘Maak je geen zorgen, ouwe gierigaard, ik betaal wel. Wel een beetje snel graag.’

Het gesprek aan de tafel stokte en Freddie Metcalfe kwam het drankje brengen. Neil nam een grote slok cognac en kreeg prompt een hoestbui.

‘Nu heb je in elk geval weer een beetje kleur op je wangen,’ zei Sam en hij klopte op Neils rug.

‘Het was afschuwelijk,’ zei Neil en hij veegde de cognac die over zijn kin droop weg. Hij was geen sterkedrank gewend, maar in een noodgeval als dit kwam het wel van pas.

‘Het gezicht was helemaal verdwenen, totaal weggevreten, en het hele ding bewoog als golven op het water.’ Hij zette het glas weer aan zijn dunne lippen en dronk het leeg. ‘We moeten iets doen. De politie.’ Hij stond op en liep met grote passen naar Freddie Metcalfe. ‘Waar is het politiebureau in Swainshead?’

Metcalfe wreef over zijn glimmende rode schedel en antwoordde traag: ‘Eens even kijken... In T’Head zelf zijn geen wijkagenten. Het dichtstbijzijnde is in Helmathorpe, denk ik. Brigadier Mullins en die knaap van Weaver. Da’s bijna 15 kilometer hiervandaan.’

Terwijl Metcalfe zijn verweerde gezicht vertrok en diep nadacht, bestelde Neil nog een dubbele cognac.

‘Daar schieten we toch niets mee op, Freddie,’ riep Sam naar hem. ‘Niet bij zoiets als dit. Dit is een zaak voor de CID.’

‘Aye,’ zei Metcalfe instemmend. ‘Je zou weleens gelijk kunnen hebben, Sam. In dat geval, jongeman,’ zei hij tegen Neil, ‘moet je die kerel uit Eastvale hebben. Die ene die hier de vorige keer ook was toen we een akkevietje hadden. Gristhorpe, inspecteur Gristhorpe. Dat was trouwens jaren geleden. Misschien is ie allang dood. Vooruit, knul, je mag deze telefoon wel gebruiken, omdat het een noodgeval is.’

‘Inspecteur’ Gristhorpe, inmiddels hoofdinspecteur, was absoluut niet dood. Toen het telefoontje binnenkwam, was hij op een andere lijn in een gesprek verwickeld met Redshaw’s Quarries over een levering stenen voor het stapelmuurtje dat hij aan het bouwen was. Ondanks alle zorg waarmee hij het project omringde, was een deel ervan tijdens de vorstperiode in april ingestort en de lente leek hem een heel geschikte tijd om met de herbouw te beginnen.

Daarom werd het telefoontje in plaats daarvan doorverbonden naar het kantoor van inspecteur Alan Banks, die in het kunstkatern van *The Guardian* zat te bladeren en intussen zijn zegeningen telde, omdat het wat betreft misdaad in Eastvale de laatste tijd zo rustig was. Hij had zich tenslotte bijna twee jaar geleden vanuit Londen hiernaartoe laten overplaatsen, omdat hij behoefte had aan stilte en rust. Hij hield van het politiewerk en kon zich niet voorstellen dat hij ooit iets anders zou doen, maar de zware, vaak onprettige druk die zijn baan op hem uitoefende en de toenemende confrontaties tussen politie en burgerbevolking in de hoofdstad waren hem te veel geworden. Vanwege zijn eigen gezondheid en die van zijn gezin was hij tot de overstap overgegaan. Eastvale was niet bepaald zo rustig geweest als hij had verwacht, maar op dit moment had hij weinig meer omhanden dan een paar onbeduidende inbraken en de nasleep van een enorme knokpartij in The Oak. Die was uitgelokt door vijf soldaten uit de kazerne van Catterick die een groep werkloze mijnwerkers uit Durham hadden uitgedaagd. Drie mensen waren in het ziekenhuis beland met verwondingen die uiteenliepen van bont en blauw geslagen edele delen tot een afgebeten oorlel, en de anderen zaten in een cel om af te koelen, in afwachting van het moment waarop ze voor de politierechter mochten verschijnen.

‘Iemand die hoofdinspecteur Gristhorpe wil spreken, inspecteur,’ zei brigadier Rowe toen Banks de telefoon opnam. ‘Hij is in gesprek.’

‘Geen punt,’ zei Banks. ‘Verbind maar naar mij door.’

Een ademloze, enigszins met een dikke tong sprekende stem klonk door de hoorn. ‘Hallo, spreek ik met inspecteur Gristhorpe?’

Banks stelde zichzelf voor en vroeg de beller, die als zijn naam Neil Fellowes had opgegeven, wat hij voor hem kon doen.

‘Er ligt een dode,’ zei Fellowes. ‘Boven in de heuvels. Ik heb hem gevonden.’

‘Waar bent u nu?’

‘Een pub. De White Rose.’

‘Waar is dat?’

‘Wat? O, ik snap het. In Swainshead.’

Banks noteerde de gegevens op zijn schrijfblok.

‘U weet zeker dat het een menselijk stoffelijk overschot is?’ vroeg hij. Het was in het verleden al vaker voorgekomen dat mensen zich vergisten, waardoor de politie er meer dan eens op uit was getrokken om stapels oude zakken, dode schapen of verrotte boomstronken te onderzoeken.

‘Ja. Ja, dat weet ik zeker.’

‘Man of vrouw?’

‘Ik... daar heb ik niet naar gekeken. Het was...’

De volgende woorden klonken gedempt.

‘Goed, meneer Fellowes,’ zei Banks. ‘Blijft u waar u bent, dan komen we zo snel mogelijk naar u toe.’

Toen Banks op de deur klopte en naar binnen ging, had Gristhorpe zijn gesprek net beëindigd. Zijn kamer met de overvolle boekenkasten en het zachte licht had meer weg van een studeerkamer dan van een kantoor in een politiebureau.

‘Ah, Alan,’ zei Gristhorpe en hij wreef in zijn handen. ‘Ze hebben toegezegd dat ze vóór het weekend zullen leveren, dus als je zin hebt, kunnen we op zondag al beginnen met de herstelwerkzaamheden.’

Het werk aan het stapelmuurtje, dat nergens naartoe leidde en niets omheinde, had iets ritueels gekregen voor de hoofdinspecteur en zijn inspecteur. Banks keek inmiddels uit naar de zondagmiddagen op de noordelijke helling boven Lyndgarth, waar Gristhorpe in zijn eentje in een boerderij woonde. Meestal werkten ze urenlang in stilte naast elkaar en de klus had een goede band tussen hen geschapen, een band waaraan Banks, nog altijd een nieuwkomer in de Yorkshire Dales, veel waarde hechtte.

‘Ja, ik kom graag,’ antwoordde hij. ‘Nu even wat anders. Ik heb zojuist een wat verward telefoontje gehad van een zekere Neil Fellowes. Hij beweert dat hij een lijk heeft gevonden in de heuvels bij Swainshead.’

Gristhorpe leunde achterover in zijn stoel, vouwde zijn handen achter zijn hoofd in elkaar en fronste zijn wenkbrauwen. 'Details?'

'Nee. Zo te horen was hij nogal van slag. Zal ik ernaartoe gaan?'

'We gaan allebei.' Gristhorpe stond vastberaden op. 'Het is niet de eerste keer dat er een lijk opduikt in The Head.'

'The Head?'

'Zo noemen de bewoners het: het hele gebied rondom het dorpje Swainshead. De rivier de Swain ontspringt er, aan de kop van het dal.' Hij wierp een blik op zijn horloge. 'Het is ongeveer veertig kilometer, maar als ik me Freddie Metcalfe goed herinner, halen we het wel voor sluitingstijd.'

Banks reageerde verbaasd. Het kwam niet vaak voor dat Gristhorpe persoonlijk op pad ging voor een onderzoek. Als hoofd van de CID van Eastvale bepaalde de hoofdinspecteur zelf welke rol hij in een onderzoek op zich nam. In theorie kon hij, wanneer hij dat wilde, actief deelnemen aan huiszoekingen en buurtonderzoek, maar dit deed hij vrijwel nooit. Zijn taak bestond grotendeels uit administratief werk. Gewoonlijk delegeerde hij alles wat met het daadwerkelijke veldonderzoek te maken had en hield hij vanuit zijn kantoor de vorderingen bij. Dit had niets te maken met luiheid, begreep Banks, maar juist met het feit dat zijn talenten eerder lagen bij het nadenken en plannen dan bij actief speurwerk of ondervragingen. Hij vertrouwde op de mensen in zijn team en gaf hun veel meer vrijheid in hun werk dan veel andere hoofdinspecteurs. Deze keer wilde hij echter wel mee.

Ze liepen samen naar de parkeerplaats aan de achterkant en vormden een wat vreemdsoortig stel: de lange, stevig gebouwde Gristhorpe met zijn verwarde bos grijs haar, flinke snor, pokdalige gezicht en borstelige wenkbrauwen, en de pezige, slanke Banks met zijn scherpe gelaatstrekken en het heel kortgeknipte zwarte haar.

'Ik snap echt niet waarom jij nog steeds je eigen auto gebruikt, Alan,' zei Gristhorpe; hij liet zich op de passagiersstoel van de witte Cortina zakken en zat te hannesen met de veiligheidsriem. 'Je kunt heel wat slijtage voorkomen door een auto van het bureau mee te nemen.'

'Hebben die een cassetterecorder?' vroeg Banks.

'Cassetterecorder? Je weet donders goed dat ze die niet hebben.'

'Precies.'

'Hoe bedoel je?'

'Ik luister graag naar muziek tijdens het rijden. Dat weet u toch. Ik kan er beter door nadenken.'

‘Ik neem aan dat ik er nu ook niet aan ontkom?’

Banks keek er telkens weer van op dat iemand die zo belezen en ontwikkeld was als Gristhorpe absoluut niets met muziek op had. De hoofdinspecteur was totaal niet muzikaal en zelfs de luchtigste aria van Mozart was een kwelling voor zijn oren.

‘Tenzij u er bezwaar tegen hebt,’ zei Banks en hij glimlachte inwendig. Hij besepte dat hij tijdens de rit evenmin zou kunnen roken. Gristhorpe was een antiroker van de ergste soort, volledig bekeerd nadat hij eerst zelf twintig jaar lang een pakje per dag had gerookt.

Banks reed het met keitjes geplaveide marktplein op, sloeg links af North Market Street in en reed naar de hoofdweg door Swainsdale, die langs de rivier door het dal voerde.

Gristhorpe bromde iets en tikte op het apparaat naast het dashboard. ‘Je hebt tenminste wel een politieradio laten installeren.’

‘Wat bedoelde u zo-even eigenlijk?’ vroeg Banks. ‘Toen u zei dat dit niet het eerste lijk is dat in Swainshead opduikt?’

‘Dat was voor jouw tijd.’

‘Dat geldt voor de meeste dingen.’ Banks maakte een scherpe bocht in westelijke richting en al snel hadden ze de stad achter zich gelaten en reden ze tussen de weiden langs de rivier door.

Gristhorpe draaide het raampje open en ademde gretig de frisse lucht in. ‘Een man met een verbrijzelde schedel,’ zei hij. ‘Vermoord, dat leed geen enkele twijfel. Die zaak is nooit opgelost.’

‘Wat is er gebeurd?’

‘Een paar padvindders vonden het stoffelijk overschot in een oude mijnschacht op de helling een paar kilometer ten noorden van het dorp. De dokter zei dat hij daar ongeveer een week had gelegen.’

‘Wanneer was dit precies?’

‘Iets meer dan vijf jaar geleden.’

‘Kwam het slachtoffer uit de omgeving?’

‘Nee. Hij werkte voor een particulier detectivebureau in Londen.’

‘Een privédetective?’

‘Inderdaad. Hij heette Raymond Addison en werkte alleen. Een van de laatsten in zijn soort, denk ik zo.’

‘Hebt u kunnen ontdekken wat hij daar deed?’

‘Nee. We hebben zijn kantoor natuurlijk doorzocht, maar geen enkele van zijn dossiers had een connectie met Swainsdale. De Yard heeft vrienden en bekenden van hem ondervraagd – veel waren dat er overigens niet – maar

heeft ook niets boven tafel gekregen. We vermoedden dat hij op vakantie was, maar wie gaat daarvoor nu in februari naar Yorkshire?’

‘Hoelang is hij in het dorp geweest?’

‘Hij kwam vrij laat op de dag aan en kon nog een kamer krijgen in een pension dat werd gedreven door ene Sam Greenock, die ons meldde dat Addison hem niets had verteld en alleen een paar opmerkingen over het koude weer had gemaakt. Na het avondeten pakte hij zich warm in om een wandeling te maken en dat was de laatste keer dat iemand hem heeft gezien. We hebben navraag gedaan, maar niemand had hem gezien of gehoord. Het was natuurlijk al donker toen hij op pad ging en zelfs de oude mannen die gewoonlijk, weer of geen weer, op de brug staan te kletsen, waren inmiddels al naar binnen gegaan.’

‘En voor zover u hebt kunnen achterhalen had hij totaal geen banden met het gebied?’

‘Geen enkele. En neem maar van mij aan dat we echt wel hebben gezocht. Ofwel niemand wist ervan, ofwel iemand hield iets voor ons achter; dat laatste is het waarschijnlijkste. Hij was een ex-militair, dus we hebben zijn oude legervrienden benaderd en dergelijke. Uiteindelijk hebben we zelfs het hele dorp aan een huis-aan-huisonderzoek onderworpen. Niets. De zaak is nog altijd niet opgelost.’

Toen ze door Helmthorpe, een van de grootste plaatsen in het dal, kwamen, nam Banks wat gas terug. Met het gebied dat hierna volgde, was hij niet bekend. Hoewel het dal dankzij een gletsjer van werkelijk reusachtige afmetingen nog altijd breder was dan de meeste andere, was het net of het smaller werd naarmate ze dichterbij The Head kwamen en kropen de gemeenschappelijke weidegronden langs steeds steiler wordende hellingen omhoog. De stroken kalksteen die zo kenmerkend waren voor het landschap in het oostelijke deel van Swainsdale ontbraken hier en de hoge heuvels hadden ronde, met heidevelden bedekte toppen.

‘Dat is trouwens nog niet alles,’ voegde Gristhorpe er na een korte stilte aan toe. ‘Een week voordat Addison werd ontdekt – op de dag nadat hij werd gedood, voor zover de dokter dat kon bepalen – verdween een vrouw uit de omgeving spoorloos. Ze heette Anne Ralston. Na die tijd nooit meer gezien.’

‘Denkt u dat er een verband is?’

‘Niet per se. Toen zij werd vermist, was het stoffelijk overschot nog niet gevonden. Het kon puur toeval zijn. Bovendien gaf de dokter toe dat hij er naast kon zitten wat betreft het precieze tijdstip van overlijden. Het is moei-

lijk om iets nauwkeurig vast te stellen wanneer een lichaam zo lang begraven is geweest. We hebben echter geen flauw idee wat er met haar is gebeurd. Je moet toch toegeven dat het verdraaid vreemd is dat er binnen een week tijd in een en hetzelfde dorp een persoon wordt vermist en een ander wordt vermoord. Misschien is ze om het leven gebracht en begraven, of misschien is ze er eenvoudigweg tussenuit geknepen met een of andere vent. We hadden geen reden om alle havens en vliegvelden te laten sluiten. Bovendien had ze op het moment dat het lichaam werd ontdekt werkelijk overal ter wereld kunnen zijn. Idealiter hadden we haar graag een paar vragen gesteld, puur voor onze eigen gemoedsrust. We hebben nog een tijdje in de omgeving gezocht, maar hebben geen enkel spoor van nog een lichaam gevonden.’

‘Denkt u dat zij Addison mogelijk heeft vermoord en er toen vandoor is gegaan?’

‘Het zou kunnen. Ik had echter niet de indruk dat dit het werk van een vrouw was. Er was aardig wat kracht voor nodig en Anne Ralston was niet bepaald het type van een vrouwelijke bodybuilder. We hebben haar vriend stevig ondervraagd. Stephen Collier, de directeur van het bedrijf waarvoor ze werkte. Komt uit een zeer prominente lokale familie.’

‘Ja,’ zei Banks. ‘Ik heb weleens van de Colliers gehoord. Heeft hij daar nog moeilijk over gedaan?’

‘Nee. Hij was juist zeer behulpzaam. Hij vertelde ons dat het de laatste tijd niet echt had geboterd tussen hen beiden, maar had geen flauw idee waar ze naartoe was of waarom. Uiteindelijk hadden we geen enkele reden om aan te nemen dat haar iets ernstigs was overkomen, dus gingen we ervan uit dat ze er gewoon vandoor was gegaan. Dat gebeurt nu eenmaal weleens. Als ik de verhalen mag geloven, was Anne Ralston trouwens een bijzonder wispelturig dametje.’

‘Maar dan nog...’

‘Ja, ik weet het.’ Gristhorpe slaakte een zucht. ‘Het is allemaal vrij onbevredigend, hè? Welke paden of zijwegen we ook insloegen, ze bleken stuk voor stuk dood te lopen.’

Banks reed zwijgend verder. Het was overduidelijk dat het Gristhorpe moeite kostte te accepteren dat ze hadden gefaald, iets wat voor de meeste politiemensen gold. Deze moord, als inderdaad zou blijken dat het een moord was, betrof echter een andere zaak, van vijf jaar terug. Hij was niet van plan zich bij het huidige onderzoek door het verleden te laten afleiden. Toch zou het verstandig zijn om Raymond Addison en Anne Ralston in zijn achterhoofd te houden.

‘Daar is het,’ zei Gristhorpe enkele minuten later en hij wees naar een rij huizen voor hen. ‘Dat is het zuidelijke deel, Lower Head, zoals het hier in de volksmond heet.’

‘Het dorp lijkt me niet echt groot genoeg om in tweeën te splitsen,’ merkte Banks op.

‘Het gaat niet om de omvang, Alan. Lower Head is het modernere gedeelte van het dorp, dat is ontstaan toen de weg steeds vaker werd gebruikt. Mensen genoten hier even van het uitzicht of gebruikten snel een kop thee of een pint en een lunch in de pub. Upper Head is ouder en rustiger. Iets voorname. Het vormt een klein dal dat van noord naar zuid loopt en ligt vastgeklemd tussen twee heuvels. Er is daar ook een weg die naar het noorden loopt, maar zodra je het dorp en de school eenmaal bent gepasseerd, is die vrij slecht. Als je toch bereid bent om de rit helemaal uit te zitten, kun je via die route in het Lake District komen, maar de meeste mensen gaan liever via Lancashire. Hier rechtsaf.’

Banks sloeg rechtsaf. De hoofdweg voerde langs de zuidelijke rand van een driehoekig dorpsplein en Swainshead was vanuit beide richtingen gemakkelijk toegankelijk. De eerste gebouwen waar ze langs kwamen, waren een kleine stenen kerk en een dorpshuis.

Ze vervolgden hun weg in noordelijke richting over een B-weggetje langs de smalle rivier de Swain en Banks begreep wat Gristhorpe bedoelde. Een flink stuk van de rivier en zijn met gras begroeide oevers vandaan stonden twee rijen cottages tegenover elkaar. De meeste waren als twee-onder-een-kap of in een rijtje gebouwd, en sommige waren in gebruik als winkel. Het waren eenvoudige, stevige huizen, grotendeels uit kalksteen opgetrokken, en hier en daar verkleurd door mos en korstmos. De meeste hadden individuele kenmerken, zoals ramen met verticale stijlen of witgeverfde kozijnen rondom deuren en ramen. Achter de huizen waren aan weerszijden de hoger gelegen gemeenschappelijke weidegronden zichtbaar, hier en daar doorkruist door stapelmuurtjes, die geleidelijk overgingen in de steil omhoog kruipende, met heide begroeide hellingen van de heuvels.

Banks parkeerde de auto bij een witgekalkte pub en Gristhorpe wees naar een groot huis dat verderop aan de weg lag.

‘Dat is het huis van Collier,’ zei hij. ‘Collier senior was een van de rijkste boeren en landbezitters hier in de omtrek. Hij was ook zo slim om zijn geld te investeren in een voedselverwerkingsfabriek even ten westen van hier. Hij is inmiddels overleden, maar zijn zoon Stephen runt de fabriek

nu en hij woont samen met zijn broer in het huis. Ze hebben het in tweeën gedeeld. Lelijke klomp stenen, vind je ook niet?’

Banks zei het niet hardop, maar hij vond het extravagante, victoriaanse uiterlijk van het pand, dat een scherp contrast vormde met de praktische soberheid van de architectuur die in de Dales overheerste, wel iets hebben. Het was inderdaad spuuglelijk: de bovenkant wemelde van de erkervenstertjes en torentjes, waardoor het gebouw de indruk wekte topzwaar te zijn, en langs beide voordeuren liep een stenen veranda. Ongetwijfeld hadden ze in de achtertuin ook een tuinhuisje staan, dacht hij bij zichzelf.

‘Raymond Addison logeerde daar,’ zei Gristhorpe en hij gebaarde naar de overkant van de beek. Het huis, bestaande uit twee voormalige twee-onder-een-kapwoningen die waren samengevoegd, werd door een strook grond van amper een meter breed gescheiden van de kleinere rijtjeshuizen aan weerszijden ervan. In de kleurrijke, goed onderhouden tuin stond een bord met daarop GREENOCK GUEST HOUSE.

‘Hé, mannen,’ zei Freddie Metcalfe tegen de aanwezigen toen ze binnenkwamen, ‘de politie is er.’

‘Hallo, Freddie,’ zei Gristhorpe en hij liep met Banks naar de bar. ‘Schenk je nog altijd alcohol na sluitingstijd?’

‘Alleen voor een select gezelschap, meneer Gristhorpe,’ antwoordde Metcalfe trots. ‘Wat willen de heren drinken?’ Hij keek achterdochtig naar Banks. ‘Hij is toch wel ouder dan achttien?’

‘Sinds kort,’ antwoordde Gristhorpe.

Freddie lachte, een raspand rokerslachje.

‘Wat hoor ik nu voor verhaal over een lijk?’ vroeg Gristhorpe.

Metcalfe kneep zijn vlezige lippen op elkaar en knikte naar de enige tafel waaraan nog mensen zaten. ‘Die kerel beweert dat hij er in de heuvels een heeft gevonden. Hij zit hier nog wel even, dus ik kan net zo goed eerst een pintje voor de heren tappen voordat u aan de slag gaat.’

De hoofdinspecteur bestelde een pint bitter en Banks, die had gezien dat er buiten aan de gevel van de White Rose een bord van Marston’s hing, wilde een pint Pedigree.

‘Hij weet wel wat lekker is, dat moet ik hem nageven,’ zei Metcalfe. ‘Is ie al zindelijk?’

Banks hoorde het gekeuvel zwijgend aan en nam intussen zijn omgeving in zich op. De muren van de pub waren tot op heuphoogte met donker hout betimmerd en daarboven hing een onopvallend grijs behangetje. De meeste tafels waren ouderwetse, ronde gevallen met gietijzeren poten die je knie-

schijven konden ruïneren, maar in de hoek vlak bij het dartbord en de niet in gebruik zijnde jukebox stonden een paar moderne, vierkante exemplaren.

Banks stak een Silk Cut op en nam een slok bier. In de auto had hij niet gerookt om Gristhorpe tegemoet te komen, maar nu hij zich in een openbare ruimte bevond, wilde hij daar gebruik van maken en zijn longen naar hartelust met sigarettenrook bestoken.

Ze liepen met hun drankje naar het tafeltje.

‘Iemand van jullie had een lijk aangegeven?’ vroeg Gristhorpe en hij liet zijn kinderlijk onschuldige, blauwe ogen over de vijf mannen glijden die daar zaten.

Fellowes hikte en stak een hand op. ‘Dat wasj ik,’ zei hij en hij gleed van zijn stoel op de stenen vloer.

‘Jezus, die vent is ladderzat,’ zei Banks met een nijdige blik op Sam Greenock. ‘Konden jullie hem niet even nuchter houden tot we hier waren?’

‘Nou moet u niet naar mij kijken,’ zei Sam. ‘Hij heeft een slokkie of twee gehad om weer een beetje kleur op zijn wangen te krijgen. Ik kan er ook niets aan doen dat hij niet tegen drank kan.’

Twee mannen hesen Fellowes weer op zijn stoel en Freddie Metcalfe kwam wat reukzout brengen dat hij achter de bar had liggen voor dergelijke nood-situaties.

Fellowes kreunde, wuifde het reukzout weg, liet zich achteroverzakken en keek met kleine oogjes naar Gristhorpe. Hij was duidelijk niet in staat om hen naar de plaats delict te brengen.

‘Nietsj aan de hand, insjpecteur,’ lispelde hij. ‘Een beetsje een schok gehad, dass allesj.’

‘Kun je ons vertellen waar je het lijk hebt gevonden?’ Gristhorpe sprak langzaam, alsof hij het tegen een kind had.

‘Aan de andere kant van Sjwainshead Fell ligt een heel mooie vallei. Allemaal herfstkleuren. Kan niet missjen: vlak bij het wandelpad dat naar boven loopt. Recht naar beneden en de beek oversjteken... isj heel gemakkelijk. Vlak bij het vrouwenschoentje.’

‘Vrouwenschoentje?’

‘Ja. Geen echte sjchoen natuurlijk, maar de orsjidee. Heel zjeldzaam. Hij ligt naast het vrouwenschoentje.’

Toen draaide hij zich om op zijn stoel en tastte hij met gestrekte arm achter zijn rug.

‘Ik heb mijn rugzjak laten liggen,’ zei hij. ‘Dat dacht ik al. Vlak bij mijn rug-

zjak dus. Zoek mijn rugzjak en u vindt de sjchat.’ Hij hikte nogmaals en zijn ogen vielen dicht.

‘Weet iemand waar hij logeert?’ vroeg Banks aan het groepje mannen.

‘Hij verbleef een paar dagen in mijn pensioen,’ zei Sam, ‘maar hij is vanochtend vertrokken.’

‘Dan kunnen we hem daar maar beter naartoe brengen, als er tenminste nog plek is. Hij is momenteel niet in staat om ergens anders naartoe te gaan en we willen hem straks nog een keer spreken.’

Sam knikte. ‘Volgens mij is nummer 5 nog steeds vrij, tenzij er iemand is gearriveerd in de tijd dat ik weg was. Stephen?’ Hij keek naar de man naast hem, die hem hielp Fellowes omhoog te hijsen.

‘Jij bent toch Stephen Collier?’ vroeg Gristhorpe en hij wendde zich vervolgens tot de man die tegenover Greenock zat. ‘En jij bent Nicholas. Misschien herinneren jullie je nog dat we elkaar een paar jaar geleden hebben gesproken over Anne Ralston en dat geheimzinnige lijk?’

‘Dat herinneren we ons nog wel,’ antwoordde Nicholas. ‘Als ik me niet vergis hebt u mijn vader ook gekend.’

‘Niet goed, maar we hebben inderdaad weleens samen een borrel gedronken. Een geweldige man.’

‘Dat was hij zeker,’ zei Nicholas.

Buiten zagen Banks en Gristhorpe hoe Sam en Stephen Neil Fellowes over de brug hielpen. De oude mannen keken zwijgend toe.

Gristhorpe tuurde langs de helling omhoog. ‘We hebben een probleempje,’ zei hij.

‘Wat dan?’

‘Het is een lange klim. Hoe krijgen we Glendenning en de technische recherche in vredesnaam daarnaartoe als we hen nodig hebben? Hoe kom ik er zelf trouwens? Ik ben ook de jongste niet meer. En jij rookt als een schoorsteen. Jij komt nog geen tien meter ver.’

Banks volgde Gristhorpes blik met zijn ogen en wreef over zijn hoofd. ‘Tja,’ zei hij, ‘laten we het in elk geval maar proberen.’

Gristhorpe trok een gezicht. ‘Aye,’ zei hij. ‘Ik was al bang dat je dat zou zeggen.’

2

‘Is er iets, heren?’ vroeg Nicholas Collier toen hij uit de White Rose naar buiten kwam gewandeld en daar Banks en Gristhorpe somber naar Swainshead Fell zag staren.

‘Nee, hoor,’ antwoordde Gristhorpe. ‘We staan slechts het uitzicht te bewonderen.’

‘Misschien mag ik een suggestie doen waarmee u uw dure leren schoenen enigszins kunt sparen?’

‘Graag.’

‘Ziet u die smalle streep die de helling diagonaal doorkruist?’ Nicholas wees richting de heuvel naar de streep die hij bedoelde.

‘Ja,’ zei Gristhorpe. ‘Het lijkt wel een oud karrenspoor of iets dergelijks.’

‘Dat is het ook. Vroeger bevond zich op die helling een boerderij. Die was van mijn vader, maar hij verhuurde haar indertijd aan Archie Allen. Het gebouw is inmiddels een ruïne, maar de weg ernaartoe is er nog. Hij wordt natuurlijk niet meer onderhouden en waarschijnlijk is hij een beetje overwoekerd, maar het moet mogelijk zijn om met een auto minstens tot halverwege te komen; misschien dat u daar iets aan hebt.’

‘Hartelijk dank, meneer Collier,’ zei Gristhorpe. ‘Voor iemand als ik is elke inspanning die ik kan vermijden meegenomen.’

‘Als u de weg hier volgt tot u na drie kilometer een brug bereikt, komt u bij het pad, maar het wijst zich vanzelf,’ zei Nicholas en hij ging glimlachend op huis aan.

‘Een vreemde snuiter,’ merkte Banks op. ‘Totaal anders dan zijn broer.’

Stephen had het sierlijke, lusteloze uiterlijk van iemand die in een fin de siècle decadentie leefde, terwijl Nicholas met zijn bleke huid, lange neus en vooruitstekende voortanden eerder aan een paard deed denken. De enige gelijkenis zat in hun opmerkelijk felle lichtblauwe ogen.

‘Nicholas lijkt op zijn vader,’ zei Gristhorpe. ‘Stephen heeft meer van zijn moeder, een van de mooiste vrouwen die ik ooit in dit deel van het land heb gezien. Heel wat mannen hebben troost gezocht bij de alcohol toen Ella Dinsdale met Walter Collier trouwde. Ze heeft het helaas niet lang uitgehouden, die arme meid.’

‘Wat is er dan gebeurd?’

‘Polio. Voordat inenten in zwang raakte. Vooruit, we gaan maar eens een kijkje nemen bij dat stoffelijk overschot, voordat het uit zichzelf opstaat en wegwandelt.’

Banks wist de brug en het landweggetje moeiteloos te vinden, en hoewel de oude weg vol gaten en kuilen zat, bereikten ze zonder noemenswaardige schade aan de auto de overblijfselen van de boerderij.

Aan de linkerkant ervan ontdekten ze het wandelpad dat Neil Fellowes had gevolgd en ze liepen het pad op dat hen over de helling omhoogvoerde. Ze hadden weliswaar het grootste deel van de route per auto afgelegd, maar het paadje was steil en Banks bedacht happend naar adem dat hij beter niet had kunnen roken. Ondanks zijn forse omvang klom Gristhorpe zo te zien vrij vlot naar boven, hoewel zijn gezicht vuurrood zag van de inspanning. Banks vermoedde dat hij er min of meer aan gewend was. Zijn eigen woning lag tenslotte ook halverwege een heuvelhelling.

Eindelijk bereikten ze de top waarvandaan Fellowes een paar uur eerder het tafereel had gezien. Tegen die tijd hijgden en zweetten ze allebei, maar zodra ze weer wat op adem waren gekomen, gebaarde Gristhorpe naar de in herfstkleuren getooide vallei onder hen.

‘Het lijkt wel een betoverd bos, vind je ook niet?’ zei hij toen ze ernaartoe afdaalden. ‘Kijk, daar ligt de rugzak.’

Ze staken volgens de aanwijzingen de beek over en liepen naar het vrouwschoentje bij de afgevallen takken. Zodra ze de stank van het lijk roken, wierpen ze elkaar een veelbetekenende blik toe. Deze lucht hadden ze allebei eerder geroken; hij was met niets te vergelijken.

‘Geen wonder dat Fellowes zo overstuur was,’ zei Banks. Hij haalde een zakdoek tevoorschijn en drukte deze tegen zijn neus. Gristhorpe trok behoedzaam een paar takken opzij.

‘Christene zielen, Glendenning kan zijn borst natmaken,’ zei hij en hij deed een stap naar achteren. ‘Aan die plek onder de ribben te zien hebben we te maken met een moordzaak. Waarschijnlijk een messteek. Het slachtoffer is vermoedelijk een man.’

Banks was het met hem eens. Hoewel kleine dieren sommige delen van het lijk flink hadden toegetakeld en het door maden als broedplek werd gebruikt, stak de donkere vlek links onder de ribbenkast nog duidelijk af tegen het witte overhemd dat de overledene aanhad. Fellowes had gelijk gehad toen hij zei dat het bewoog. Door de maden die onder de kleding wriemelden leek het alsof het lijk golfde als water in een bries.

‘Dood doet leven,’ mompelde Gristhorpe zacht. ‘Ik vraag me af waar de rest van zijn spullen is. Afgaande op die wandelschoenen was hij een ervaren wandelaar.’

Banks bekeek de wigvormige rubberen Vibram-zolen van dichtbij. ‘Ze zien er nieuw uit,’ zei hij. ‘Nauwelijks gedragen.’

‘Hij heeft ongetwijfeld meer spullen bij zich gehad,’ zei Gristhorpe en hij wreef over zijn stoppelige kin. ‘De meeste wandelaars hebben in elk geval een rugzak bij zich met wat gedroogde dadels, een kompas, plattegronden, een zaklamp, droge kleding en dergelijke. Iemand moet die hebben meege-nomen.’

‘Of begraven.’

‘Aye.’

‘Hij heeft ook geen waterdichte jas aan,’ merkte Banks op.

‘Dat kan erop duiden dat hij wist wat hij deed. Alleen beginnelingen dragen de hele tijd een waterdichte jas. Ervaren wandelaars hebben verschillende lagen kleding aan, zodat ze, afhankelijk van het weer, steeds iets kunnen uit- of aantrekken. Als dit het enige was wat hij aanhad toen hij werd vermoord, kunnen we aan de hand van weerrapporten wellicht een beetje een idee krijgen op welke dag hij is vermoord.’

‘Het is de afgelopen weken vrij constant geweest,’ zei Banks. ‘De lente is laat begonnen, maar nu lijkt het erop dat de zomer vroeg komt.’

‘Klopt. Toch is het best mogelijk dat de technische recherche nog iets vindt. Laten we het team maar hiernaartoe halen, Alan.’

‘Langs dezelfde route die wij hebben genomen? Dat zal niet meevallen.’

Gristhorpe dacht even diep na. ‘Misschien is er nog een andere manier,’ zei hij ten slotte. ‘Als mijn kennis van de plaatselijke geografie me tenminste niet in de steek laat.’

‘Hoe dan?’

‘Als ik het goed heb, loopt deze beek tot aan Rawley Force, aan de weg naar Helmthorpe, zo’n twee kilometer ten oosten van het dorp Swainshead. Het is een hangende vallei.’

‘Een wat?’

‘Een hangende vallei,’ herhaalde Gristhorpe geduldig. ‘Een vallei die een zijtak van het dal Swainsdale vormt en daar in een hoek van negentig gra-den op staat. De gletsjer was te klein om hem net zo diep te maken als het dal beneden dat door een grotere gletsjer is gevormd, waardoor deze vallei het grote dal niet op de bodem kruist, maar ergens halverwege de helling. Het water bereikt de grote rivier meestal via een waterval, zoals Rawley

Force. Ik dacht dat je het een en ander over de plaatselijke geologie had gelezen, Alan.'

'Zover ben ik nog niet,' mompelde Banks. In werkelijkheid had hij het geologieboek na slechts twee hoofdstukken al weggelegd en in plaats daarvan het boek over de recente geschiedenis van Yorkshire opgepakt dat zijn dochter Tracy had aanbevolen. Het probleem was dat hij heel veel wilde weten, maar te weinig tijd had om alles te lezen en daardoor de neiging had van het ene onderwerp naar het andere te vliegen zonder echt veel in zich op te nemen.

'In elk geval,' vervolgde Gristhorpe, 'is Rawley Force maar zo'n dertig meter hoog. Als we de reddingpost van de Mountain Rescue in Helmthorpe bellen en zij bereid zijn er een lier neer te zetten, moeten we het team zonder al te veel moeite naar boven en beneden kunnen krijgen. Ik zie iemand als Glendenning namelijk niet de hele weg te voet afleggen, zoals wij hebben gedaan. Er zal een aardig aantal mensen naar boven en weer naar beneden moeten gaan. Bovendien zullen we het stoffelijke overschot toch ook op een of andere manier beneden moeten zien te krijgen. Een lier is wellicht niet eens zo'n gek idee. Dat moet toch vrij eenvoudig te doen zijn. De speleologenverenigingen van Craven en Bradford zetten er elk jaar voor een paar dagen eentje op bij Gaping Hill, zodat toeristen er een kijkje kunnen nemen, en dat is een stuk dieper.'

'Nou, goed,' zei Banks weifelend. Hij herinnerde zich nog goed hoe hij de afdaling van honderd meter in Gaping Hill heen en weer wiegend had afgelegd, om vervolgens in een grot te belanden die even groot was als de kathedraal van York. Het was een ervaring die hij liever niet nogmaals maakte. 'Dan gaan we maar eens aan de slag, want anders is het donker tegen de tijd dat ze allemaal hier zijn. Zal ik brigadier Hatchley ook oproepen?'

Gristhorpe knikte.

'Agent Richmond?'

'Doe nog maar even niet. We gaan eerst eens kijken waarmee we precies te maken hebben voordat we al onze mensen erbij halen. Richmond kan voorlopig op het bureau waarnemen. Ik blijf wel hier, dan kun jij teruggaan naar de auto en een radiobericht uitzenden. Meld de dokter alvast in welke staat we het lijk hebben aangetroffen. Misschien heeft hij wel speciaal materiaal nodig.'

Banks wierp een blik op het stoffelijk overschot en keek toen weer naar Gristhorpe.

‘Weet u zeker dat u hier wilt blijven?’

‘Het gaat er niet zozeer om wat ik wil,’ zei Gristhorpe. ‘Er moet gewoon iemand hier blijven.’

‘Hij ligt er anders al een hele tijd alleen. Een halfuur langer zal weinig meer uitmaken.’

‘Er moet iemand hier blijven,’ zei Gristhorpe nogmaals.

Banks begreep dat langer aandringen geen zin had. Hij liet de hoofdinspecteur zittend als een boeddha onder een es bij de beek achter en liep door het bos terug naar de auto.

‘Wat is er gebeurd?’ vroeg Katie Greenock toen Sam en Stephen wankelend met Fellowes tussen hen in binnenkwamen.

‘Hij heeft iets te veel gedronken,’ zei Sam. ‘Uit de weg, mens. Is nummer 5 nog steeds vrij?’

‘Jawel, maar...’

‘Maak je niet druk, hij zal heus die mooie lakens van je niet onderkotsen. Hij moet gewoon even een tukkie doen.’

‘Vooruit dan maar,’ zei Katie en ze beet op haar lip. ‘Breng hem maar meteen naar boven.’

Toen ze langs haar liepen en moeizaam de trap opstommelden, wierp Stephen haar een verontschuldigende glimlach toe. Ze dumpten hun zware last op de sprei en lieten Katie alleen met hem achter in de kamer. Ze ging niet meteen aan het werk, maar bleef even bij het raam staan en staarde vol afschuw naar Fellowes. Sam wist dat ze een gruwelijke hekel had aan dronkaards en bang voor hen was, dat ze hen walgelijk vond. Meneer Fellowes had nog wel zo’n vriendelijke, rustige man geleden.

Ze kon zich haar vader niet heel helder meer voor de geest halen, want hij was samen met haar moeder omgekomen bij een brand toen Katie pas vier was, maar hij was een alcoholist geweest en ze was ervan overtuigd dat hij de oorzaak van haar gevoelens was. De enige vage herinnering die ze aan hem had, was die van een grote, vulgaire man die haar bang maakte met zijn harde stem, stekelige snor en ruwe gedrag.

Ze had eens, toen haar ouders niet wisten dat ze stond te kijken, gezien dat hij haar moeder pijn deed in de slaapkamer; haar moeder had gekermd en gekronkeld op een manier die koude rillingen over Katies rug joeg. Toen ze ouder was, was het uiteraard tot haar doorgedrongen waarmee ze indertijd bezig waren geweest, maar die vroege herinnering stond inmiddels stevig in haar geheugen gegrift en had zich daar diep geworteld, als een gezwel. Ook

wist ze nog goed hoe haar vader eens was gevallen en ze bang was geweest dat hij zichzelf pijn had gedaan. Toen ze hem wilde helpen, had hij haar echter omvergeduwd en haar uitgescholden. Ze was doodsbang dat hij haar hetzelfde zou aandoen wat hij haar moeder had aangedaan, maar meer kon ze zich niet over het voorval herinneren, hoe ze ook haar best deed.

De brand vormde eveneens een herinnering die ze had verdrongen, hoewel in haar nachtmerries soms vreemde, tongvormige vlammen oplaaiden en knetterden. Volgens haar grootmoeder was Katie op dat moment in het huis geweest, maar was de brandweer gearriveerd voordat de vuurzee haar kamer had bereikt. Katie was bij de gratie Gods gered, zo beweerde haar oma, maar haar ouders, zondaars, waren door vlammen van de hel verteerd.

De brand was veroorzaakt door een in bed gerookte sigaret en dat had haar grootmoeder blijkbaar bijzonder bevredigend gevonden, alsof de ironie ervan erop duidde dat dit op de een of andere manier een speciale daad van God betrof, een antwoord was op haar gebeden. Het was allemaal Gods wil geweest, Zijn gerechtigheid, en van Katie werd nu verwacht dat ze de rest van haar leven in diepe dankbaarheid en toegewijde verering door zou brengen.

Katie haalde diep adem, rolde Fellowes voorzichtig om en trok de lakens terug; die konden gemakkelijk worden gewassen, maar dat gold niet voor de dikke quilt. Ze trok de veters van zijn wandelschoenen los en zette deze op een krant voor het bed. Ze waren niet vies, maar in de geribbelde profielzolen zaten klontjes aarde.

‘Rein van lichaam, rein van ziel,’ had haar grootmoeder haar ingeprent. Was het maar zo gemakkelijk, had Katie daarop het liefst geantwoord, maar ze had er het lef niet voor gehad. Naast de bijzonder lange lijst van eigenschappen – die vrijwel zonder uitzondering begonnen met ‘gij zult niet’ en alle dingen leken te omvatten waarvan de meeste andere mensen wel genoten – was de goddelijke heerlijkheid waartoe dergelijke reinheid moest leiden voor Katie een totaal ongrijpbaar iets. De laatste tijd piekerde ze er veel over en dacht ze vaak terug aan de scherpe woorden en ‘onontkoombare’ straffen van haar grootmoeder: het spoelen van haar mond met zeep omdat ze had gelogen; een verblijf in het kolenhok omdat ze ‘wellustig heen en weer had gewiegd’ op flarden muziek die ze had opgevangen van de radio bij de burens. Deze waren telkens voorafgegaan door de woorden: ‘Dit doet mij meer pijn dan jou.’

Fellowes bewoog zich en Katie ontwaakte met een schok uit haar gepeins. Hij deed heel even zijn grijze ogen open en greep haar hand vast. Ze voelde hoe de angst en verwarring vanuit zijn knokkige vingers door haar pols stroomden.

‘Beweegt,’ mompelde hij, waarna hij weer in zijn dronkenmansroes terugzakke. ‘Het beweegt...’

Speeksel hoopte zich op in zijn mondhoeken en droop over zijn kin omlaag. Katie huiverde. Ze liet hem alleen in de kamer achter en ging snel naar beneden. Ze moest het avondeten nog voorbereiden en onkruid wieden in de tuin.

Banks boog zich over de rand van Rawley Force en keek toe hoe Glendenning met de lier naar boven werd getakeld. Het was een grappig gezicht. De lange, grijsharige dokter zat kaarsrecht in een poging zijn waardigheid te behouden. In zijn linkermondhoek bungelde zoals gewoonlijk een sigaret en hij hield zijn bruine tas stevig tegen zijn buik geklemd.

Gelukkig had het de afgelopen twee weken nauwelijks geregend, zodat de waterval aan de rechterkant van de dokter tot een dun stroompje was gereduceerd. De leden van de Mountain Rescue waren heel bereidwillig te hulp geschoten en hadden de lier in ijlt tempo opgesteld. De mensen van het politieteam stonden nu klaar om een voor een langzaam naar boven te worden getakeld en op basis van zijn status was Glendenning als eerste aan de beurt.

Nadat deze zich steunend uit de riemen had geworsteld, knikte hij kort in Banks’ richting en streek hij de vouw in de broek van zijn pak recht. Banks bracht hem door de beboste vallei naar de een kilometer verderop gelegen plaats delict, waar Gristhorpe nog steeds alleen zat te wachten.

‘Fijn dat u er al bent,’ zei de hoofdinspecteur tegen Glendenning. Hij stond op en klopte zijn broek af. Iedereen van het regionale hoofdbureau van de CID in Eastvale wist dat het verstandig was om de dokter beleefd en zelfs eerbiedig te bejegenen. Hoewel hij een kortaangebonden knorrepot was, was hij ook een van de beste pathologen in het land en ze mochten zich gelukkig prijzen dat hij zich in Eastvale had willen vestigen.

Glendenning stak met het peukje van zijn oude sigaret een nieuwe aan en vroeg: ‘Waar is hij?’

Gristhorpe wees naar de stapel takken. De dokter stapte binnensmonds vloekend over de stenen in de beek, en Gristhorpe draaide zich om en knipoogde naar Banks. ‘Is iedereen er, Alan?’

‘Volgens mij wel.’

De jonge fotograaf, Peter Darby, kwam nu snel naar hen toe gelopen in de hoop Glendenning te kunnen afsnijden voordat deze aan de slag ging. Banks vond altijd dat hij er veel te jong en naïef uitzag voor iemand met zijn beroep, maar hij had nog nooit zelfs maar met zijn ogen geknipperd, ongeacht wat hij voor hen moest fotograferen.

Na hem arriveerde brigadier Hatchley, met een vuurrood hoofd van de korte wandeling van Rawley Force door de hangende vallei. De brigadier had rossig haar en was net als Gristhorpe lang en stevig gebouwd, maar hoewel hij twintig jaar jonger was, zette zijn spiermassa zich in rap tempo om in vet. Hij had wel wat weg van een rugby prop forward, een positie die hij inderdaad in het plaatselijke team had gehad, totdat sigaretten en alcohol zijn uithoudingsvermogen aantastten.

Banks stelde hem op de hoogte van de vondst, terwijl Gristhorpe het team van de technische recherche begroette.

Glendenning zat naast het lijk geknield en wuifde de anderen weg alsof ze lastige vliegen waren. Uiteindelijk pakte hij zijn tas weer in en stak hij moeizaam balancerend met uitgestrekte armen als een koorddanser die zijn evenwicht probeert te bewaren de beek over. In zijn ene hand hield hij de bruine tas vast, in de andere een reageerbuisje.

‘Verdomd onhandige plek om een lijk achter te laten,’ mompde hij, alsof de hoofdinspecteur er persoonlijk verantwoordelijk voor was.

‘Aye,’ antwoordde Gristhorpe. ‘Daar hebben we in ons vak nu eenmaal weinig over te zeggen. Ik neem aan dat u ons nog niet veel kunt vertellen en dat we de lijkschouwing moeten afwachten?’

Glendenning kneep zijn ogen halfdicht tegen de rook die van zijn sigaret opsteeg. ‘Inderdaad,’ zei hij. ‘Ik vermoed dat het om een messteek gaat. Waarschijnlijk is het hart vanonder de ribbenkast doorboord.’

‘Dan moet de dader heel dicht bij hem hebben gestaan,’ zei Gristhorpe. ‘In dat geval is het beslist iemand geweest die hij kende en vertrouwde.’

Glendenning snoof. ‘Dergelijke speculaties laat ik liever aan jullie over, als u het niet erg vindt. Het gezicht zit eveneens onder de rijtwonden en kneuzingen. Ik kan momenteel helaas nog niet zeggen waardoor die zijn veroorzaakt of wanneer dat is gebeurd. Hij is een dag of tien dood. Niet langer dan twaalf.’

‘Hoe weet u dat zo zeker?’ vroeg Banks, die verrast opkeek bij het horen van deze informatie.

‘Zeker weten doe ik het niet, knul,’ zei Glendenning, ‘dat is juist het punt.

Tien tot twaalf dagen beschouw ik niet als een exact tijdstip. Misschien kan ik na de lijkschouwing iets preciezer zijn, maar ik beloof niets. Die jongens daar hebben een zak bij zich om hem in te vervoeren. Hij zal eerst een dag of twee in een badje van lysol moeten weken.’

Glendenning hield glimlachend het reageerbuisje omhoog. ‘Maden,’ zei hij. ‘Calliphora erythrocephalus, als ik me niet vergis.’

De drie politiemannen staarden naar de witte, traag voortbewegende klodders en wisselden toen een vragende blik met elkaar uit.

Glendenning slaakte vermoed een zucht en ging toen verder alsof hij tegen een groep achterlijke kinderen sprak: ‘Het is eigenlijk heel simpel. Larven van de bromvlieg. De bromvlieg legt haar eieren bij daglicht, gewoonlijk wanneer de zon schijnt. Als het warm weer is, zoals hier de laatste tijd het geval is geweest, komen ze op de eerste dag uit. Dan krijg je dus wat wel de “eerste instar” made wordt genoemd. Die kleine schoonheid vervelt na acht tot veertien uur als een slang, waarna de tweede instar het overneemt, die op zijn beurt na twee tot drie dagen vervelt. De derde instar, die je bij het vissen gebruikt...’ Hier wierp hij een blik op Gristhorpe, die een verwoed hengelaar was, ‘... vreet zich in vijf of zes dagen helemaal vol en gaat dan de popfase in. Kijk, heren.’ Hij hield het reageerbuisje nogmaals omhoog. ‘Zoals jullie wel zien, zijn dit dikke maden. Lui. Volgroeid. Echter nog niet in de popfase. Daaruit kunnen we afleiden dat de eitjes negen of tien dagen geleden zijn gelegd. Tel daar een dag bij op voordat de vliegen het lijk hebben gevonden en er hun eieren hebben gelegd, en je komt op hooguit twaalf dagen uit.’

Het was de langste, welsprekendste monoloog die Banks ooit van Glendenning had gehoord. Er ging duidelijk een potentiële docent schuil achter het chagrijnige uiterlijk van de kettingrokende Schot met zijn gilet waarop zich een melkweg van vlekkerige asresten had gevormd.

De dokter keek zijn publiek glimlachend aan. ‘Simpson,’ zei hij.

‘Wie?’ vroeg Banks.

‘Simpson. Keith Simpson. Ik heb les van hem gehad. Ons equivalent van Sherlock Holmes, alleen bestaat Simpson echt.’

‘Aha,’ zei Banks, die inmiddels lang genoeg in Yorkshire woonde om te weten hoe je de bewoners het best kon plagen. ‘Een soort Quincy in levenden lijve, bedoelt u dus?’ Hij kreeg een por tussen zijn ribben van Gristhorpe.

Glendenning keek hem nijdig aan en een stuk as van minstens een centimeter lang viel van zijn sigaret. ‘Zoiets ja,’ zei hij en hij borg het reageerbuisje

op in zijn tas. ‘Ik hoop maar dat die kluwen touwen me weer veilig naar beneden brengt.’

‘Maakt u zich maar geen zorgen,’ verzekerde Gristhorpe hem. ‘Dat komt echt wel goed. Heel hartelijk bedankt.’

‘Aye. Nu weet ik tenminste uit de eerste hand hoe het is om de touwtjes niet zelf in handen te hebben,’ zei Glendenning en hij wandelde weg.

Banks keerde zich lachend om en sloeg de experts die aan het werk waren gade. De fotograaf was klaar en het team onderzocht nu minutieus de aarde rondom het lijk.

‘We zullen het hele gebied haarfijn moeten laten uitkammen,’ zei Gristhorpe tegen Hatchley. ‘Regel jij dat, brigadier?’

‘Jazeker, hoofdinspecteur.’ Hatchley haalde een opschrijfboekje en pen tevoorschijn. ‘Ik zal wat mensen uit Helmthorpe en Eastvale inzetten.’

‘Zeg hun dat ze speciaal moeten letten op sporen die erop duiden dat er recentelijk iets is begraven of verbrand. Hij heeft ongetwijfeld een rugzak bij zich gehad. Ook zijn we op zoek naar het wapen, een of ander mes. Trouwens, ik vind, brigadier,’ ging Gristhorpe verder, ‘dat we agent Richmond er alsnog bij moeten betrekken. Zeg dat hij de lijst vermiste personen in het landelijke politiedatabestand na moet gaan.’

Vic Manson, de vingerafdrukkenexpert, kwam hoofdschuddend naar hen toe. ‘Het zal niet meevallen,’ klaagde hij. ‘Misschien zijn er van drie of vier vingers nog afdrukken te halen, maar ik beloof niets. Ik zal eerst met wasinjecties proberen de rimpels uit de huid te krijgen en als dat niet lukt, worden het formaldehyde en kaliumaluminiumsulfaat.’

‘Het zal een hele klus worden om zijn identiteit te achterhalen,’ zei Banks. ‘Zelfs met vingerafdrukken hebben we nog geen enkele garantie dat die ergens in een databank zitten. De dader heeft enorm zijn best gedaan om ervoor te zorgen dat we hem niet aan zijn gezicht kunnen herkennen.’

‘We hebben altijd zijn kleding nog,’ zei Gristhorpe. ‘En zijn gebit. Hoewel ik niet kan zeggen dat dit laatste mij ooit echt iets heeft opgeleverd.’

‘Mij ook niet,’ zei Banks instemmend. Wanneer hij politiemensen in televisieseries een stoffelijk overschot zag identificeren aan de hand van tandartsgegevens vond hij dat altijd kostelijk. Ze moesten eens weten hoelang het duurde voordat iedere tandarts in het land alle patiëntendossiers in zijn bestand had doorgenomen... Tandartsgegevens kwamen alleen van pas wanneer de politie al een vermoeden had over de identiteit van het slachtoffer; in dat geval kon dergelijke informatie bevestigen of dit vermoeden juist was. ‘Misschien is het wel een Duitser,’ voegde Hatchley eraan toe. ‘Of een

Amerikaan. Er komen tegenwoordig heel wat buitenlanders hier voor een wandelvakantie.’

Aan de overkant van de beek schoven twee mannen met een mondkapje op het lichaam in een grote zak met een ritssluiting. Banks keek met een van afkeer vertrokken gezicht toe hoe ze de maden opzijveegden voordat ze eindelijk de rits konden dichttrekken. Daarna sjouwden ze het pakket door de vallei naar de lier.

‘Kom, we gaan,’ zei Gristhorpe. ‘Het is al laat. Er valt hier toch niets meer te doen totdat er een sporenonderzoek kan worden uitgevoerd. Het lijkt me echter het beste dat er vannacht wel iemand de wacht houdt. Als de moordenaar hoort dat we het lichaam hebben gevonden en hij hier in de buurt belangrijk bewijsmateriaal heeft begraven, komt hij misschien wel terug wanneer het eenmaal donker is.’

Hatchley knikte.

‘We zullen ervoor zorgen dat er een paar mensen naar boven worden gestuurd,’ vervolgde Gristhorpe. ‘Hatchley, jij blijft hier tot ze er zijn. Vraag of de mensen van het reddingsteam nog even willen blijven wachten met de lier. Willen ze dat niet, dan zullen die agenten via de langere route hiernaartoe moeten lopen die wij ook hebben gevolgd.’

Banks zag dat Hatchley een blik wierp op de plek waar het lijk had gelegen en rilde. Hij benede degene die werd aangewezen om na het vallen van de nacht in deze betoverde vallei op wacht te staan beslist niet.

Sam drong zich die avond in bed net zo ruw aan Katie op als anders. En zoals altijd liet ze het gelaten over zich heen komen, terwijl ze net deed alsof ze het fijn vond. Het deed tenminste niet zoveel pijn meer als in het begin. Bepaalde dingen moest je doen, bepaalde zonden moest je begaan, omdat mannen nu eenmaal zo in elkaar zaten en je op deze wereld een man nodig had die voor je zorgde. Het belangrijkste, zo had Katie van haar grootmoeder geleerd, was dat je er vooral niet van mocht genieten. Je kaken op elkaar klemmen en hem zijn zin geven, ja, zelfs een beetje toneelspelen en hem laten geloven dat je het opwindend vond – vooral als hij je bont en blauw slaat wanneer je niet enthousiast genoeg overkomt – alles was toegestaan, zolang je er maar geen genot aan beleefde.

Het duurde nooit lang. Dat was een schrale troost. Al snel ging Sams ademhaling steeds gejaagder, dus drukte ze zich stevig tegen hem aan en fluisterde ze de woorden die hij zo graag hoorde, vertelde ze hem de dingen die hij zo graag wilde weten. Ten slotte kreunde hij en maakte hij haar hele-

maal nat. Toen liet hij zich op zijn zij rollen en binnen de kortste keren lag hij te snurken.

Katie kon die avond de slaap echter niet zo gemakkelijk vatten. Ze dacht aan het lijk op de heuvel en trok de lakens strak om haar heen. De vorige keer was het afschuwelijk geweest: al die vragen, alle problemen die er waren ontstaan, vooral toen de politie een verband probeerde te ontdekken tussen de overleden man en Anne Ralston, het meisje dat werd vermist. Ze hadden net gedaan alsof Stephen of een van zijn vrienden hen misschien wel allebei had vermoord. En als ze nu nog iets hadden ontdekt... Maar nee. Raymond Addison was blijkbaar zomaar uit het niets opgedoken.

Katie had Anne niet echt gekend, want Sam en zij woonden nog niet zo heel lang in Swainshead toen die ellendige periode vijf jaar geleden aanbrak. Ze had haar slechts één keer ontmoet en dat kwam doordat Sam de ‘belangrijkste mensen’ uit het dorp wilde leren kennen. Hij was niet weg te slaan bij de Colliers en in die tijd was Anne Ralston de vriendin van Stephen.

Katie en zij hadden echter niets gemeen gehad en ze waren dan ook niet echt bevriend geraakt. Anne, bedacht Katie nu peinzend, was veel te vrij en ongebonden geweest naar haar smaak. Waarschijnlijk was ze er gewoon vandoor gegaan met een andere man; het was typisch iets voor haar om er zonder iets te zeggen tussenuit te knijpen en iedereen bezorgd achter te laten.

Katie draaide zich op haar zij om wat papieren zakdoekjes van het nachtkastje te pakken en sleepte de lakens mee. Sam bewoog zich en trok zijn gedeelte met een ruk terug. Ze veegde zichzelf stilletjes schoon. Ze had een hartgrondige hekel aan dat warme, natte gevoel tussen haar benen. Ze kreeg er een steeds grotere hekel aan, zoals ze ook een steeds grotere afkeer kreeg van haar leven met Sam in Swainshead.

Het was de laatste tijd alleen maar erger geworden. Ze ging al minstens een maand gebukt onder een loodzware depressie. Ze wist dat een vrouw haar man behoorde te gehoorzamen, bij hem diende te blijven in goede én slechte tijden, zich in bed aan zijn eisen moest onderwerpen en de hele dag voor hem in huis moest zwoegen. Daarom hoefde het leven echter toch niet zo somber en grauw te zijn, dacht ze bij zichzelf. Als zich een kansje voordeed, hoe klein ook, om te ontsnappen aan de geestdodende eentonigheid die haar leven beheerste en de aframmelingen die haar te beurt vielen, was het dan echt zo zondig om die aan te grijpen?

Het was niet altijd zo erg geweest. Toen ze elkaar leerden kennen, werkte Katie als kamermeisje in het Queen’s Hotel in Leeds, waar Sam zich op

een goede dag had gemeld als leerling-elektricien om de bedrading te controleren. Het was beslist geen liefde op het eerste gezicht geweest; Katie beschouwde liefde als iets wat alleen voorkwam in de goedkope romannetjes die ze met rode wangen las, regelmatig achterom turend om te voorkomen dat haar oma haar betrapte. Sam had er niet slecht uitgezien: een brutaal jong opdondertje met kastanjebruine krullen en een innemende, jongensachtige glimlach. Een echte charmeur.

Hij had haar drie keer gevraagd iets met hem te gaan drinken en ze had het drie keer afgeslagen. Ze was nog nooit in een pub geweest. Haar oma had haar geleerd dat alle pubs verderfelijke hokken waren en Katie zelf beschouwde alcohol als de oorzaak van haar vaders gemene gedrag en haar moeders miserabele bestaan. Katie beseftte op dat moment niet dat omdat ze niet iets met Sam wilde gaan drinken, hij dat als een afwijzing opvatte. Vroeg hij haar nu maar eens om een stukje te gaan wandelen, had ze gedacht, of na het werk naar het Kardomah te gaan voor een kop koffie en een hapje eten.

Uiteindelijk had hij uit pure wanhoop voorgesteld om op zaterdagmiddag naar Otley te gaan. Hoewel Katie ouder was dan achttien, had het haar toch de grootste moeite gekost haar grootmoeder over te halen om toestemming te geven, vooral omdat ze bij Sam achter op de motor zou zitten. Ten slotte had de oude vrouw toegegeven, onder het mompelen van talloze waarschuwingen over de slang in het paradijs en wolven in schaapskleding. In Otley waren ze uiteraard wat gaan drinken. Sam had haar de Red Lion zo'n beetje in gesleurd, waar ze haar verlegenheid had overwonnen en eruit had gegooid waarom ze telkens zijn aanbod om iets te gaan drinken had afgeslagen. Hij lachte en raakte even zachtjes haar schouder aan. Ze had bitter lemon gedronken en er waren geen vreselijke dingen. Daarna bezocht ze vaker pubs met hem, hoewel ze nooit alcohol dronk en zich er ook nooit helemaal op haar gemak voelde.

Ze draaide zich nogmaals om en dacht bij zichzelf dat haar leven tegenwoordig een stuk ondraaglijker was geworden. De beginperiode kort na hun huwelijk was vol hoop geweest, nadat Katie eenmaal had geleerd hoe ze Sams eisen op seksueel gebied het best kon verdragen. Ze hadden bij zijn ouders ingewoond in een klein rijtjeshuis in Armley en elke cent die ze verdienden gespaard. Sam wilde graag een pension beginnen in de Dales en samen was het hen gelukt die droom te verwezenlijken. Dat was ondanks de vele uren overwerk, de krappe woonruimte en het gebrek aan privacy een prettige tijd geweest, omdat ze een duidelijk doel voor

ogen hadden. Nu het echter zover was, vond Katie het verschrikkelijk. Sam was veranderd; hij was een gevoelloze, wrede snob geworden. Zoals zo vaak in de afgelopen maanden hilde ze ook deze nacht zachtjes in zichzelf, terwijl ze haar best deed Sams gesnurk buiten te sluiten en luisterde naar de bries die fluitend door de wilgen bij het naamloze stroompje achter het huis joeg. Ze zou haar mond houden en afwachten. Als er niets gebeurde, als haar enige hoop op ontsnapping tot niets leidde, zou ze op een goede nacht stilletjes als een dief het huis uit sluipen en er nooit terugkeren.

In kamer 5 knielde Neil Fellowes naast het bed neer om te bidden.

Hij was uit zijn roes ontwaakt, had overgegeven in de wasbak en voelde zich daarna veel beter. Zozeer zelfs dat hij naar beneden was gegaan en het lamsvlees met muntsaus had gegeten dat mevrouw Greenock zo voortreffelijk had bereid. De rest van de avond had hij in zijn kamer zitten lezen.

Hij probeerde de juiste woorden te vinden om uitdrukking te geven aan zijn gedachten en gevoelens, zoals hij altijd deed in zijn gebeden, maar kwam tot de ontdekking dat het niet wilde lukken. Het beeld van het dode lichaam dook steeds weer in zijn hoofd op en verdreef de beeltenis van God die hem uit zijn jeugd was bijgebleven: een oude man met een lange, witte baard, zittend op een wolk met een groot boek op zijn schoot. Plotseling rook hij die geur weer; het was alsof hij probeerde adem te halen op de bodem van een warm riool. Ook zag hij opnieuw de bloedige brij vol wriemelende maden voor zich op de plek waar ooit een gezicht had gezeten, het witte overhemd dat golvend bewoog boven het ontbindende vlees, waardoor het ding rees en daalde in een obscene parodie van ademhaling.

Hij probeerde zich te concentreren op het gebed, maar slaagde er niet in. In de hoop dat de Heer er begrip voor zou hebben en hem toch het soelaas zou bieden dat hij nodig had, staakte hij zijn pogingen, legde zijn bril op de tafel en kroop in bed.

Zwevend op het randje van de slaap reconstrueerde hij in gedachten de volgorde waarin de gebeurtenissen hadden plaatsgevonden. Op het moment zelf was hij te geschokt geweest, te verward, om iets te merken. En daarna had zijn hoofd getold door de drank. Hij herinnerde zich echter dat hij de pub was binnengerend en om hulp had gevraagd. Hij herinnerde zich dat Sam Greenock en de anderen aan het tafeltje hem tot rust hadden gemaand en hem hadden verteld wat hij moest doen. Er was ook nog iets anders, iets wat niet klopte. Het was slechts een vaag gevoel. Hij kon echter niet bedenken wat het was en viel onrustig in slaap.